

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто теоретико-методичні підходи та практичні рекомендації щодо формування комплексної системи оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

Аннотация. Рассмотрены теоретико-методические подходы и практические рекомендации по поводу комплексной системы оценки инновационного потенциала предприятия.

Annotation. Theoretical and methodical approaches and practical recommendations in relation to forming the complex system of estimation of innovative potential of modern enterprise have been examined.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, показники ефективності діяльності, коефіцієнт економічної ефективності, термін окупності витрат.

Як свідчить досвід розвинених країн, рушійною силою, що спроможна забезпечити економічне процвітання та незалежність України, є лише інновації та інноваційний шлях розвитку. Науково-технічний прогрес, визнаний в усьому світі як найважливіший фактор економічного розвитку, усе частіше пов'язується з поняттям "інноваційний процес". Це єдиний у своєму роді процес, який поєднує науку, техніку, економіку та підприємництво. Він полягає в одержанні новації і простягається від зародження ідеї до її комерційної реалізації.

Для України, яка знаходиться у періоді становлення економіки, важливими завданнями є збереження промислового комплексу, його структурна перебудова і забезпечення подальшого науково-технічного розвитку. Проблема підвищення ефективності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств набуває принципового значення, оскільки її вирішення дасть змогу перейти до створення і використання технологій більш високого рівня, а отже, прискорити економічне зростання національної економіки.

Проблемам різних аспектів інноваційної діяльності промислових підприємств присвячені дослідження таких іноземних та вітчизняних вчених, як: І. Ансоф, Л. Водачек, В. Геєць, А. Гриньов, П. Завлін, С. Ілляшенко, Б. Санто, Б. Твісс, Р. Фатхутдінов, М. Фучик, М. Чумаченко, Н. Чухрай, Й. Шумпетер та ін. [1].

Мета роботи – теоретико-методичне обґрунтування показників, які використовуються для оцінки інноваційної діяльності підприємств.

Відомо, що найбільшу віддачу дають інвестиції в науку при впровадженні у виробництво результатів досліджень. Це дає змогу зробити висновок про те, що саме інноваційна діяльність та її активізація забезпечать швидкий вихід економіки країни з кризового стану. Проблема підвищення ефективності діяльності підприємств для забезпечення високих темпів їх економічного розвитку набуває особливої актуальності в сучасних умовах розвитку національної економіки, котра проходить етап відродження ринкових відносин. Це економічне зростання можна забезпечити шляхом активізації інноваційної діяльності всіх ланок господарства. При цьому помітно зростає потреба в знаходженні науково обґрунтованої методики оцінки економічної ефективності інноваційної діяльності, оскільки розробка і впровадження у виробництво нововведень вимагають значних витрат, що мають високий ступінь ризику. Методика розрахунку економічної ефективності інноваційної діяльності повинна базуватися на певній теоретичній концепції, а організувати її мають відповідні організаційні структури.

Інноваційний потенціал підприємства розглядається як комплексна категорія, яка характеризує частоту і ефективність впровадження на підприємстві інновацій, їх розробку, готовність персоналу до змін. Оскільки ризик під час фінансування, модернізації та оновлення виробництва є досить високим, оцінка інноваційного потенціалу підприємства з урахуванням його інтелектуальної складової дасть змогу потенційним інвесторам зорієнтуватися в прийнятті рішень щодо виділення коштів з метою реалізації інноваційної стратегії розвитку. Таким чином, інноваційний потенціал підприємства є важливим інформаційним ресурсом у процесі управління його розвитком [2].

Ефективність інноваційного процесу залежить від стану інноваційного потенціалу підприємства, основу якого складають фінансові, матеріальні, кадрові, інтелектуальні, інфраструктурні та інші ресурси [3].

Економічна оцінка ефективності інноваційної діяльності передбачає вирішення комплексу таких питань, як: вибір і обґрунтування стратегічного напрямку досліджень; визначення критеріїв і показників її економічної ефективності; оцінки її впливу на ефективність діяльності підприємства, а також вибір ефективного методу її здійснення.

Враховуючи, що витрати на інноваційну діяльність надзвичайно великі та ризикові, важливою є розробка такої методики, яка б давала змогу приймати рішення про доцільність інноваційної діяльності, починаючи з ранніх її етапів.

Способи, методи та показники оцінки ефективності інноваційної діяльності широко описані в економічній літературі. Найбільш уживаними показниками оцінки інноваційної діяльності підприємств є коефіцієнт економічної ефективності або його зворотна величина – термін окупності витрат, тобто показники, які базуються на співвідношенні ефектів і витрат, з подальшим їх порівнянням з нормативною величиною.

Для розрахунку економічної ефективності застосовують два взаємопов'язані показники: коефіцієнт економічної ефективності (прибутковості) та період (строк) окупності вкладень.

Коефіцієнт економічної ефективності характеризується відношенням приросту прибутку, різниці прибутків кінцевого року розрахункового періоду та кінцевого року попереднього періоду до величини капітальних вкладень.

Строк (період) окупності вкладень визначається як відношення обсягів вкладень до економічного ефекту, різниці прибутків кінцевого року розрахункового періоду та кінцевого року попереднього періоду і є зворотним попередньому показнику економічної ефективності. Цей показник дозволяє визначити період, протягом якого капітальні витрати будуть відшкодовані за рахунок економічного ефекту.

Проте, як і будь-яка методика оцінки, ця методика має деякі недоліки, а саме: обмежує грошові потоки лише прибутком (у реальній практиці інвестиції повертаються у вигляді грошового потоку (cash-flow), який складається із суми чистого прибутку й амортизаційних відрахувань); не враховує чинник часу, тобто не приводиться до теперішньої вартості; не враховує існуючі в ринковій економіці господарський ризик та інфляцію [4].

Будь-який результат інноваційної діяльності має подвійне значення:

як основа змін у матеріальному виробництві, а в економічному розумінні – для досягнення цілей форми, а отже, для підвищення прибутку і конкурентоспроможності;

як джерело подальших наукових досліджень і розробок, тобто становить науковий і методологічний інтерес.

Аналіз і оцінка інноваційного потенціалу підприємства виявляють можливості для його інноваційного розвитку. Методика оцінки інноваційного потенціалу підприємства має бути практичною, гнучкою, базуватися на доступному математичному апараті та відповідати сучасному рівню розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Різномісна оцінка є необхідним і водночас дуже важким завданням. При цьому виникають аспекти, пов'язані між собою, які треба розглядати окремо. До них належать оцінка науково-інформаційного рівня підприємства, оцінка технічного рівня підприємства, оцінка техніко-економічної ефективності інноваційних проектів.

Результати оцінки дозволяють розробити оптимальну стратегію інноваційного розвитку.

Наук. керівн. Сігасва Т. Є.

Література: 1. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – 6-е изд., испр. и доп. – СПб. : Питер, 2008. – 448 с. 2. Ильяшенко С. Н. Составляющие инновационного потенциала субъекта хозяйственной деятельности / С. Н. Ильяшенко, Ю. С. Шипулина // Вісник Сумського державного університету. Серія "Економіка". – 2002. – № 7(40). – С. 118–125. 3. Мартюшева Л. С. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження / Л. С. Мартюшева, В. О. Калишенко / Фінанси України. – 2002. – № 10. – С. 61–66. 4. Перерва П. Г. Экономика и управление инновационной деятельностью : учебник / П. Г. Перерва, Н. И. Погорелов. – Х. : НТУ "ХПИ". – 2009. – 1203 с. 5. Лапко О. О. Інноваційна діяльність як фактор підвищення ефективності вітчизняної економіки / Лапко О. О. // Фінанси України. – 1998. – № 6. – С. 31–36.